

มติคณะรัฐมนตรี 17 มกราคม 2566 (เศรษฐกิจ-สังคม)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะรัฐมนตรี

ณ ตึกสันติไมตรี (หลังนอก) ทำเนียบรัฐบาล

6. เรื่อง การขอรับการจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีเป็นการจ่ายขาดให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภค (งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567)

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติกรอบวงเงินการขอรับการจัดสรรอุดหนุนเป็นรายปี เป็นการจ่ายขาดให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภค งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวนทั้งสิ้น 322.52 ล้านบาท ตามนัยมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) นำไปจัดทำคำของบประมาณเพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีเป็นการจ่ายขาดให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภคในคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของ สปน. ต่อไป ตามที่ สปน. เสนอ

สาระสำคัญของเรื่อง

สปน. รายงานว่า

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 46 บัญญัติให้สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง บุคคลย่อมมีสิทธิรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค และองค์กรของผู้บริโภคมีสิทธิรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระเพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภค พ.ศ. 2562 โดยมาตรา 16 บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของ สปน. ที่จะเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีเป็นการจ่ายขาดให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภคตามที่สภาองค์กรของผู้บริโภคเสนอ

2. สปน. ได้เบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลางฯ จำนวน 350 ล้านบาท เพื่อเป็นทุนประเดิมเบื้องต้นให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภค และได้โอนเงินอุดหนุนจำนวนดังกล่าวให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภคเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามแผนการดำเนินการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เรียบร้อยแล้ว ต่อมาสภาองค์กรของผู้บริโภคเสนอคำขอแปรญัตติเพิ่มงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 222.87 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของสภาองค์กรของผู้บริโภค โดย สปน. ได้ดำเนินการขอแปรญัตติเพิ่มงบประมาณจำนวนดังกล่าวแล้ว แต่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณสภาองค์กรของผู้บริโภคจึงขอให้ สปน. เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลางฯ ให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภค จำนวนทั้งสิ้น 159.67 ล้านบาทซึ่งสำนักงบประมาณ (สงป.) แจ้งว่า นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้ สปน. แจ้งสภาองค์กรของผู้บริโภคให้พิจารณาใช้จ่ายจากเงินทุนประเดิมที่มีเหลือจ่ายในโอกาสแรกก่อน และ/หรือพิจารณาใช้จ่ายจากเงินรายได้ของสภาองค์กรของผู้บริโภคตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป

3. สภาองค์กรของผู้บริโภคได้เสนอคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวนทั้งสิ้น 395.15 ล้านบาท โดย สปน. ได้เสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติจัดสรรเงินอุดหนุนดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว (มติคณะรัฐมนตรี 8 มีนาคม 2565) สปน. จึงขอรับการจัดสรร

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภค แต่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว สภาองค์กรของผู้บริโภคจึงได้เสนอคำขอแปรญัตติเพิ่มงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวนทั้งสิ้น 395.15 ล้านบาท ซึ่ง สปน. ได้เสนอคำขอเพิ่มงบประมาณดังกล่าวตามที่สภาองค์กรของผู้บริโภคเสนอขอรับแล้วแต่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว ต่อมาสภาองค์กรของผู้บริโภคจึงเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบกลางฯ ให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภคจำนวนทั้งสิ้น 345.17 ล้านบาท ซึ่ง สปน. ได้ดำเนินการส่งเรื่องการขอรับจัดสรรงบประมาณฯ งบกลางฯ ดังกล่าว ให้ สป.พิจารณาดำเนินการต่อไปแล้ว

4. สภาองค์กรของผู้บริโภคได้ดำเนินการตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้กำหนดไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยใช้จ่ายเงินอุดหนุนคงเหลือที่ยกยอดมาจากทุนประเดิมที่ให้แก่สภาองค์กรของผู้บริโภค งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลางฯ จำนวน 218.56 ล้านบาทไปแล้วทั้งสิ้น 168.58 ล้านบาท คงเหลือ 49.98 ล้านบาท ดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

ลำดับ	แผนการดำเนินงาน	ทุนประเดิมยกมา	งบประมาณที่ใช้จ่าย	คงเหลือเงินสด
1	แผนงานสนับสนุนและดำเนินการคุ้มครองและพิทักษ์ผู้บริโภค	33.24	12.77	20.47
2	แผนพัฒนานโยบายและมาตรการคุ้มครองผู้บริโภค	26.89	22.32	4.57
3	แผนสนับสนุนหน่วยประจำจังหวัดและองค์กรผู้บริโภค	79.42	72.17	7.25
4	แผนสื่อสารเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค	16.5	15.29	1.21
5	แผนงานจัดตั้งสำนักงานและพัฒนากำลังคนของสภาองค์กรของผู้บริโภค	62.51	46.03	16.48
6	แผนเงินสำรองกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น	-	-	-
	รวมงบประมาณ	218.56	168.58	49.98

5. ผลการดำเนินงานที่สำคัญของสภาองค์กรของผู้บริโภค ในปี 2565 เช่น

5.1 ศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จ สภาองค์กรของผู้บริโภคได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564-30 กันยายน 2565 รวม 8,356 ราย ผู้บริโภคได้รับการชดเชย 222.21 ล้านบาท ส่วนหน่วยงานประจำจังหวัดมีการรับเรื่องร้องเรียนทั้งสิ้น 6,308 ราย ผู้บริโภคได้รับการชดเชย 64.20 ล้านบาท โดยสามารถช่วยเจรจา ไกล่เกลี่ยและแก้ไขปัญหาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจให้เกิดการตกลงได้ข้อยุติรวม 7,690 กรณี (ร้อยละ 92.03) นอกจากนี้ ยังช่วยให้ข้อพิพาทของผู้บริโภคจำนวนมากยุติไปโดยเร็ว ไม่ต้องเป็นคดีสู่ศาล และปริมาณคดีในศาลลดลง

แผนงาน	งบประมาณที่เสนอขอ
(1) แผนสนับสนุนและดำเนินการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค	32.03
(1.1) แผนงานการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จและการไกล่เกลี่ยของสภาองค์กรของผู้บริโภค	
(1.1.1) การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จและการไกล่เกลี่ยของสภาองค์กรของผู้บริโภค	10.98
(1.1.2) การพัฒนาศักยภาพและยกระดับมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค	14.07
(1.2) แผนงานสนับสนุนการฟ้องคดีเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค	6.98
(2) แผนพัฒนานโยบายและมาตรการคุ้มครองผู้บริโภค	43.55
(2.1) แผนงานศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค	
- การศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค	17.14
(2.2) แผนงานพัฒนานโยบายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคโดยคณะกรรมการนโยบายและคณะอนุกรรมการ 8 ด้าน	
- การพัฒนานโยบายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคโดยคณะกรรมการนโยบายและคณะอนุกรรมการ 8 ด้าน	6.56
(2.3) แผนงานผลักดันและติดตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการ	

คุ้มครองผู้บริโภค - การผลักดันและติดตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการ	16.47
คุ้มครองผู้บริโภค (2.4) แผนงานรายงานการละเมิดสิทธิผู้บริโภคระดับจังหวัดประจำปี - การรายงานการละเมิดสิทธิผู้บริโภค	1.60
(2.5) แผนงานรายงานประจำปีและการประเมินผล	1.78
(3) แผนสนับสนุนหน่วยงานประจำจังหวัด หน่วยงานเขตพื้นที่ สมาชิกและองค์กรผู้บริโภค - โครงการพัฒนากลไกสภาองค์กรของผู้บริโภคประจำจังหวัด เขตพื้นที่	128.70
สมาชิกและองค์กรผู้บริโภคในการรักษาผลประโยชน์ของผู้บริโภค	128.70
(4) แผนสื่อสารเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค (4.1) การสื่อสารเพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	54.37
(4.2) การเผยแพร่ความรู้ให้ผู้บริโภคเท่าทันปัญหาและเพิ่มอำนาจต่อรอง	20.64
ในยุคดิจิทัล	23.86
(4.3) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค	9.87
(5) แผนบริหารจัดการสำนักงานและพัฒนาศักยภาพสภาองค์กรของผู้บริโภค (5.1) การบริหารจัดการสำนักงานสภาองค์กรของผู้บริโภค	63.87
(5.2) พัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน สำนักงานสภาองค์กรของผู้บริโภค	59.90
(5.3) ประเมินผลและปรับปรุงวิธีการทำงาน	2.36
รวมงบประมาณที่เสนอขอ	1.61
รวมงบประมาณที่เสนอขอ	322.52

9. เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2565

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม (เดือนกรกฎาคม-กันยายน) ปี 2565 [เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 20 (5) ที่บัญญัติให้ สศช. รายงานสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ] สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ความเคลื่อนไหวทางสังคมไตรมาสสาม ปี 2565

1.1 สถานการณ์ด้านแรงงาน โดยด้านการจ้างงานมีจำนวน 39.6 ล้านคนเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.1 จากไตรมาสเดียวกันของปี 2564 เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรม จำนวน 27.2 ล้านคนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.3 เช่น สาขาค้าส่งค้าปลีกเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 และสาขาโรงแรมและภัตตาคารเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.3 ซึ่งเป็นผลมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และสาขาการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 สอดรับกับอัตราการใช้จ่ายการผลิตและการส่งออกที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ภาคการเกษตรมี

การจ้างงานลดลงร้อยละ 2.4 เนื่องจากปัญหาอุทกภัย ส่วนด้านค่าจ้างแรงงานปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องแต่ค่าจ้างที่แท้จริงหดตัวลงร้อยละ 3.1 จากช่วงเดียวกันของปี 2564 ขณะที่อัตราการว่างงานปรับตัวลดลงเหลือเพียงร้อยละ 1.23 โดยมีผู้ว่างงาน 4.9 แสนคน ทั้งนี้ ประเด็นที่ต้องติดตามในระยะถัดไป เช่น การบรรเทาภาระค่าครองชีพ โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยโดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ยากจน และการสนับสนุนให้ผู้ว่างงานเข้าสู่ระบบการอบรมและพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับภาคการท่องเที่ยว

1.2 **หนี้สินครัวเรือน**มีมูลค่า 14.76 ล้านบาท **ชะลอตัวลงเหลือร้อยละ 3.5 และสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ** (Gross domestic product: GDP) ลดลงเป็นร้อยละ 88.2 ตามการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจและการชะลอตัวของการก่อหนี้ของครัวเรือนซึ่งเกิดจากความกังวลเกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น **ด้านคุณภาพสินเชื่อในภาพรวมปรับตัวดีขึ้น**เนื่องจากมาตรการส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้ และการบริหารคุณภาพสินเชื่ออย่างต่อเนื่องของสถาบันการเงิน โดยสัดส่วนสินเชื่ออุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวมอยู่ที่ร้อยละ 2.62 อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นต้องเฝ้าระวังคุณภาพสินเชื่อรายย่อยอย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีสัดส่วนสินเชื่อค้างชำระน้อยกว่า 3 เดือนต่อสินเชื่อรวมเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง นอกจากนี้หนี้เสียขยายตัวในระดับสูง โดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้สูงอายุเนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทั้งนี้ ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือน เช่น ภาระค่าครองชีพปรับตัวสูงขึ้น อุทกภัย และอัตราดอกเบี้ยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีประเด็นที่ต้องติดตามและให้ความสำคัญ เช่น การเร่งรัดการปรับโครงสร้างหนี้ โดยเฉพาะกลุ่มสินเชื่อรายย่อยและกลุ่มลูกหนี้ที่มีปัญหาหนี้เสียจากผลกระทบโควิด-19 การมีมาตรการสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือครัวเรือนให้มีสภาพคล่องมากขึ้น และการมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับประชาชน

1.3 **การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง** โดยมีจำนวนผู้ป่วยโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 275.4 หรือเพิ่มขึ้นเป็น 195,976 ราย (จากเดิม 52,200 ราย) โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก และโรคไข้หวัดใหญ่ ซึ่งเป็นผลจาก น้ำท่วมขังในหลายพื้นที่ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับระบบรักษาผู้ป่วยด้านสุขภาพจิต โดยเฉพาะผู้ที่มีความเครียด ผู้ป่วยซึมเศร้าและผู้ป่วยยาเสพติด ซึ่งมีแนวโน้มเข้ารับการรักษาเพิ่มขึ้น โดยในระยะสั้นควรเร่งขยายผลการบูรณาการร่วมกับกลไกในชุมชนและในระยะยาวจะต้องหาแนวทางการเพิ่มจำนวนจิตแพทย์หรือเพิ่มบทบาทของบุคลากรด้านสุขภาพจิตเพื่อรักษาหรือยกระดับคุณภาพบริการ รวมถึงยังต้องเฝ้าระวังโควิด-19 สายพันธุ์ใหม่ที่ระบาดในต่างประเทศในช่วงที่ไทยมีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมโควิด-19 ทั้งนี้ ประชาชนควรรักษาระดับการป้องกันโรคส่วนบุคคลและเข้ารับวัคซีนอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโควิด-19

1.4 **การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่**เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 โดยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 ขณะที่การบริโภคบุหรี่ยังลดลงร้อยละ 1.2 อย่างไรก็ตามยังคงต้องให้ความสำคัญกับการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ที่ถูกต้อง และสร้างการตระหนักถึงโทษของบุหรี่ไฟฟ้าแก่เด็กและเยาวชน

อย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการความร่วมมือกับสถานศึกษา รวมถึงจะต้องเร่งดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ขายบุหรี่ไฟฟ้าอย่างจริงจัง และเข้มงวดเพื่อป้องกันการเข้าถึง และทดลองสูบบุหรี่ของเยาวชน

1.5 **คดีอาญา** มีการรับแจ้งคดีอาญา จำนวน 105,407 คดี **ลดลงร้อยละ 15.7** จากไตรมาสเดียวกันของปี 2564 โดยส่วนใหญ่เป็นคดีอาญาเสพติด จำนวน 88,850 คดี ซึ่งมีปัจจัยจากพัฒนาการของเทคโนโลยีการผลิตที่สามารถผลิตได้เพิ่มขึ้น 10 เท่า รวมถึงสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์มีราคาถูกและรูปแบบการค้ายาเสพติดมีช่องทางมากขึ้น ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายและการทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดน

1.6 **การเกิดอุบัติเหตุทางบก** มีการรับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุ จำนวน 18,458 ราย **ลดลงร้อยละ 2.6** จากไตรมาสเดียวกันของปี 2564 มีผู้เสียชีวิต 1,276 ราย ลดลงร้อยละ 3 และผู้บาดเจ็บรวม 9,389 ราย ลดลงร้อยละ 9.3 โดยสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ คือ การขับรถตัดหน้ากระชั้นชิดและการขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ควรให้ความสำคัญในการบังคับใช้ความเร็วของรถยนต์ตามที่กฎหมายกำหนด

1.7 **การรับเรื่องร้องเรียนผ่านสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค** มีจำนวน 6,045 ราย **เพิ่มขึ้นร้อยละ 64.8** จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2564 ขณะที่การร้องเรียนผ่านสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ มีจำนวน 502 เรื่อง **ลดลงร้อยละ 22.9** โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด สำหรับประเด็นให้ความสำคัญ เช่น การติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อการหลอกให้เปิดบัญชีม้า* ซึ่งมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถึงร้อยละ 231.34 และปัญหาการเอาเปรียบผู้บริโภค เช่น การไม่แสดงราคาสินค้าและบริการและการคิดค่าบริการ (Service charge) ดังนั้น ควรตรวจสอบอย่างเข้มงวดและเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด และอาจต้องกำหนดประเภทร้านค้าที่สามารถเก็บค่าบริการดังกล่าวได้

2. สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

2.1 **เมื่อโลกร้อนไม่ใช่เรื่องไกลตัว : เราจะรับมืออย่างไร** ในอดีตคนทั่วไปคิดว่าภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นเพียงปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ แต่จากการศึกษาวิจัยพบว่า ภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นผลจากภาวะโลกร้อนซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศเพิ่มขึ้นและเกิดปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจก ส่งผลให้อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกสูงขึ้นและทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น จนก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทั้งนี้ คนทั่วโลก รวมถึงคนไทยส่วนใหญ่รับรู้ถึงผลกระทบของภาวะโลกร้อน แต่ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐและภาคธุรกิจที่ต้องรับผิดชอบแก้ไขปัญหา ซึ่งสะท้อนความตระหนักและความใส่ใจของคนไทยต่อการแก้ไขปัญหาที่ยังมีไม่มากนัก ทั้งนี้ มีเรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการและจัดการอย่างเร่งด่วน เช่น การอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน การปรับรูปแบบการทำเกษตรเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด อย่างไรก็ตาม การรับมือของไทยยังมีความท้าทาย เช่น การขาดทิศทางการวิจัยด้านการเกษตรเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้พลังงานทดแทนมีสัดส่วนต่ำและลดลง และการขาดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะช่วยลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ดังนั้น ไทยต้องให้ความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ เช่น การปรับรูปแบบการทำ

เกษตรกรรมเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานสะอาดโดยเฉพาะในภาคการขนส่ง และการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนที่ถูกต้องให้กับประชาชนโดยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

2.2 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) : การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของเด็กไทยให้ยั่งยืน กยศ. มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาให้กับนักเรียนและนักศึกษา โดยข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 กยศ. ให้นักเรียนและนักศึกษากู้ยืมแล้วทั้งสิ้น 6.4 ล้านราย คิดเป็นเงินให้กู้ยืม 706,357 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม มีผู้กู้ยืมที่ผิดนัดชำระหนี้คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 65 ซึ่งสาเหตุการผิดนัดชำระหนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) ปัญหาจากลูกหนี้ ได้แก่ การขาดวินัยทางการเงินและการประสบปัญหาหรือวิกฤตต่าง ๆ (2) ปัญหาจากกลไกการชำระหนี้ของ กยศ. ที่กำหนดให้มีการชำระหนี้คืนรูปแบบเดียวเป็นขั้นบันไดและไม่สามารถปรับได้ (3) ปัญหาการดำเนินงานของ กยศ. เช่น ระเบียบ/กฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้อให้มีการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้กับกลุ่มลูกหนี้ที่มีคำพิพากษาแล้ว และ (4) ปัญหาเชิงโครงสร้างของการศึกษา เนื่องจากมีการเลือกเรียนสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ทำให้ยังไม่สามารถยกระดับรายได้ของตนเองภายหลังเรียนจบ จึงควรมีแนวทางการแก้ไขปัญหา เช่น การนำลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ การปรับรูปแบบการชำระหนี้ให้สอดคล้องกับรายได้และการทำงานของลูกหนี้ และการเพิ่มความรู้ทางการเงินให้แก่ลูกหนี้

2.3 เสรีกัญชา : มุมมองที่ควรเรียนรู้จากต่างประเทศ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 ไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียที่สามารถใช้กัญชาและกัญชงได้อย่างถูกกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันอุตสาหกรรมกัญชาและกัญชงตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำของไทยมีมูลค่ารวมกว่า 2.8 หมื่นล้านบาท อย่างไรก็ตาม การใช้กัญชาอย่างไม่เหมาะสมสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายในการควบคุมดูแลเพื่อป้องกันผลกระทบทางสังคมที่รัดกุมและรอบด้าน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกัญชา กัญชง พ.ศ. พบว่า ไทยต้องให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ เช่น (1) การควบคุมการผลิตและการเพาะปลูก โดยต้องกำหนดปริมาณที่สามารถผลิตหรือเพาะปลูกในครัวเรือนให้มีความเหมาะสม (2) การควบคุมการซื้อขายและการครอบครอง ซึ่งควรกำหนดให้มีการลงทะเบียนร้านค้าหรือร้านขายยา ผู้จำหน่าย และผู้ใช้กัญชา และกำหนดปริมาณกัญชาที่สามารถซื้อขายหรือถือครองได้ (3) การป้องกันการเข้าถึงของเด็กและการคุ้มครองผู้บริโภคกลุ่มอื่น ๆ และ (4) การบังคับใช้กฎหมายและการติดตามตรวจสอบ

3. บทความเรื่อง “มองคนจนหลายมิติ ปี 2564 ปัญหาที่ไม่ใช่แค่เรื่องเงินเท่านั้น” นิยามของความยากจนไม่ได้มีเพียงเรื่องตัวเงินอย่างเดียวแต่ยังรวมถึงการขาดแคลน ชัดสน หรือขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีพที่อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความยากจนหลายด้าน เช่น ด้านการศึกษา สุขภาพ ความเป็นอยู่ และการไม่มีหลักประกันทางสังคมและไม่มีเงินออมที่เพียงพอ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความยากจนหลายมิติในแต่ละมิติจะพบประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ มิติด้านการศึกษา พบว่ามีการออกนอกกระบวนการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ มิติด้านการใช้ชีวิตในแบบที่ติดสุขภาพ พบว่าการเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดยังจำกัดอยู่ในบางพื้นที่ที่มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีและมีปัญหาทุพโภชนาการในครัวเรือนที่มีฐานะทาง

เศรษฐกิจไม่ดี **มิติด้านความเป็นอยู่** พบว่าคนจนหลายมิติกว่า 2.8 ล้านคน ไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้เนื่องจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตยังไม่ครอบคลุมและ มีข้อจำกัดในด้านค่าใช้จ่าย **มิติด้านความมั่นคงทางการเงิน** พบการไม่มีหลักประกันของแรงงาน และการมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ซึ่งกระทบต่อการออมและอาจส่งผลให้มีหนี้สินเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงควรมีแนวทางแก้ปัญหาความยากจน ดังนี้ (1) พัฒนาระบบข้อมูลระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ให้มีการบูรณาการร่วมกันและครอบคลุมประชากรทุกคนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือและการชี้ทิศทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชน และ (2) จัดทำมาตรการในรูปแบบชุดของนโยบาย (Policy package) เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาความยากจนโดยเฉพาะความยากจนหลายมิติที่มีปัญหาที่หลากหลายได้อย่างครอบคลุม